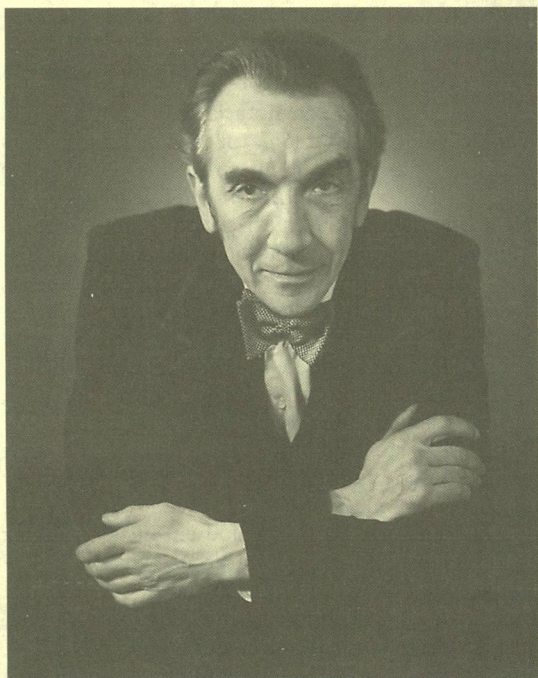

VELDE, Anton van de (Antwerpen 8 juli 1895 – 's Gravenwezel 21 juni 1983).

Verloor op jonge leeftijd zijn vader. Van de Velde studeerde aan het Sint-Eduardusinstituut in Merksem, aan het college te Herentals en aan het Sint-Ignatiusinstituut in Antwerpen. Hij volgde lessen voordracht bij **Modest Lauwerijs** en toneelgeschiedenis bij **Maurits Sabbe** aan het Antwerpse conservatorium. Wegens familiale problemen moest hij zijn studies stopzetten en op een kantoor gaan werken. In 1914 nam hij als vrijwilliger dienst in het Belgisch leger. Aan het front ontmoette hij **Oscar de Gruyter** die er zijn Fronttoneel oprichtte.

Na de oorlog was Van de Velde werkzaam op het secretariaat van de militaire gouverneur van Limburg en als bankbediende in Antwerpen. Dit werk moest hij opgeven nadat hij geweigerd had een petitie tegen **Frans van Cauwelaert** te ondertekenen. Vanaf 1920 schreef hij lyrisch drama. Zijn eerste succes behaalde hij met het moderne mysteriespel *Christoffel* dat op verzoek van priester **Jan Bernaerts** was geschreven. Bernaerts stelde in 1924 Van de Velde aan als redactiesecretaris van zijn tijdschrift *Tooneelgids*, een functie die Van de Velde behield tot 1929. Van de Velde was ook een van de twaalf stichters van de **Pelgrimbeweging**.

De creatie van *Tijl* door **Het Vlaamsche Volkstooneel** (VVT) in 1927 was een hoogtepunt in Van de Veldes loopbaan. In het stuk werd Lamme Goedzak voorgesteld als een karakterloze Vlaming en Tijl als de idealistische activist. De auteur typeerde het stuk zo: "Wanneer ik Tijl schreef was het er om te doen, om Vlaanderens en desnoods Hollands volk te doen voelen waar het hier schort en aan welke kwalen het moderne Vlaanderen lijdt. Tijl is van meet af gebouwd geweest op geweldige hevige contrasten. Romantisme tegenover realisme, symboliek tegenover naturalisme, satire tegenover sentimentaliteit. (...) De Vlaming is een amalgaam van al voornoemde eigenschappen." Toen regisseur **Johan de Meester** het VVT in 1929 verliet, werd Van de Velde samen met **Renaat Verheyen** gelast met

De toneelregisseur en -schrijver Anton van de Velde was directeur van **Het Vlaamsche Volkstooneel** (1930), regisseur van **Vlaams Nationale Zangfeesten** en programmaleider van de **Katholieke Vlaamse Radio-omroep** (1934). (AMVC)

het regiewerk. Na de afsplitsing van **Het Nieuwe Volkstoneel** in 1930 werd hij directeur van het VVT. Toch kon hij de neergang van het VVT niet tegenhouden; hij verliet het gezelschap in 1931. Later drukte hij zich meermaals bitter uit over deze periode, waarin volgens hem het idealisme verraden werd door het materialisme.

In de jaren 1930 specialiseerde Van de Velde zich in jeugdtoneel en regisseerde hij in vele scholen allerlei toneelstukken. Ook legde hij zich toe op het regisseren van massaspelen, zoals voor het **Vlaams Nationaal Zangfeest**. Van 1934 tot 1935 was hij programmaleider bij de Katholieke Vlaamse Radio-Omroep. In augustus 1940 werd hij aangezocht om toe te treden tot de Volksbeweging van het **Vlaamsch Nationaal Verbond**, maar hij weigerde. Twee jaar later werd hij als leraar benoemd aan het Gentse conservatorium, maar nog hetzelfde jaar nam hij ontslag. In de oorlogsjaren publiceerde hij twee romans. Vanaf 1945 regisseerde hij voor de Koninklijke **Vlaamse Opera** een zeventigtal stukken. Van 1952 tot 1962 was hij als leraar toneelspelkunst aan het Antwerpse conservatorium verbonden. In 1967 werd hij lid van de Hoge Raad voor Dramatische Kunst. Hij vertaalde ook een aantal toneelwerken terwijl zijn eigen werk in een vijftal talen verscheen. In zijn laatste levensjaren trok hij zich terug in Schoten.

LITERATUUR: K. Elebaers, A. de Maeyer en R. Roemans, 'Bibliografie van Anton van de Velde', in *Anton van de Velde*, 1944.

BERNARD VAN CAUSENBROECK